

Uppdragsbeskrivning: Målkriterier i förskolan

Bakgrund

Idag har respektive förskola/förskoleområde i uppdrag att göra en trovärdig bedömning av måluppfyllelsen utifrån läroplansmålen. Det finns ett stort antal läroplansmål och läroplansmålen har även ett stort tolkningsutrymme. Huvudmannen förespråkar att enheterna använder sig av målkriterier för att på förskole-/förskoleområdesnivå skapa en samsyn kring målen och som verktyg för att kunna göra bedömningar av måluppfyllelsen. Det är dock upp till varje enskild förskola/förskoleområde att göra bedömningar av måluppfyllelsen utifrån läroplansmålen, d v s utan någon form av styrning eller likvärdighet.

I syfte att öka både styrningen och likvärdigheten vid bedömningar av läroplansmålen finns ett behov av att ta fram ett ramverk i form av gemensamma kvalitetskriterier. Det kommer att bli en ökad styrning genom att Helsingborgs stads skolor definierar kvalitetsaspekter (inom utvalda läroplansmål) som identifierats som centrala för att rusta barnen för sin fortsatta skolgång, och vilka samtliga förskolor kommer att vara ålagda att följa upp. Genom kriterierna blir det en styrning både gällande vilka läroplansmål som huvudmannen betecknar som viktiga och vilka specifika kriterier som huvudmannen vill lyfta fram som centrala kopplade till de utvalda läroplansmålen. Detta bidrar till att skapa en tydlighet kring vad Helsingborgs stads skolor betecknar som centrala aspekter att följa upp vid bedömningen av kvaliteten i våra förskolor. Genom att huvudmannen tar fram gemensamma kvalitetskriterier ökar likvärdigheten vid bedömningen av de utvalda läroplansmålen, och det kommer även gå att aggregera gjorda bedömningar för att skapa en huvudmannabild. För enheterna kommer det att innebära att de i varje barns individuella dokumentation gör en bedömning av om man kan se en progression kopplad till respektive målkriterie, och att de därefter gör en sammanställning på gruppnivå. Detta skulle medföra att enheterna gör likvärdiga bedömningar av specifikt utvalda läroplansmål, och därmed också att huvudmannen får en bild av vilka verksamheter som är starka respektive svaga inom områden som huvudmannen betecknar som centrala för att bedöma kvaliteten i våra förskolor, och härigenom går det även att identifiera vilka enheter som eventuellt skulle behöva stöd inom dessa områden.

Konsekvenser av att låta verksamheterna på egen hand bedöma måluppfyllelsen utifrån läroplansmålen

Fördelar:

- Att personalen tillsammans måste tolka, diskutera och skapa en samsyn kring vad läroplansmålen innebär, för att de i nästa led ska kunna göra en bedömning av måluppfyllelsen. Diskussionerna i sig är mycket värdefulla för att kunna skapa en samsyn och tydlighet kring förskolans uppdrag.
- Att enheterna upplever en stor tillit genom att huvudmannen helt överläter ansvaret till dem att följa upp och utvärdera verksamheten, d v s att enheterna ges ett stort friutrymme att lägga upp detta arbete på egen hand.

Nackdelar:

Det vi kan se idag är att det stora friutrymmet har lett till att uppföljningarna och utvärderingarna av läroplansmålen ser väldigt olika ut mellan våra förskoleområden. Det finns områden där man gör trovärdiga bedömningar av måluppfyllelsen som bygger på underlag exempelvis i form av olika kartläggningsmaterial som synliggör barnens förändrade kunskande (utveckling) eller utifrån

framtagna kriterier (vilka samtidigt tydliggör hur målen tolkas), samtidigt som det finns förskoleområden som inte använder dokumentation av barnens förändrade kunnande vid bedömningen av verksamhetens måluppfyllelse eller använder målkriterier som verktyg för att kunna bedöma måluppfyllelsen. Dagens tillvägagångssätt innebär att det är upp till varje förskolechef att ta fram underlag utifrån vilket de kan göra en bedömning av måluppfyllelsen, och detta har fått till följd att bedömningarna av måluppfyllelsen görs på mycket olika grunder. Det går m a o inte att säkerställa en likvärdig bedömning av måluppfyllelsen i våra verksamheter, de görs på väldigt olika underlag, och det går då inte heller att i nästa led få någon huvudmannabild av hur måluppfyllelsen ser ut, vilket i sig är en förutsättning för att huvudmannen ska kunna ta sitt ansvar och fatta beslut om insatser/åtgärder på huvudmannanivå utifrån identifierade behov i verksamheterna. Vi uppmanar förskolorna att jobba med målkriterier, och vi kan ställa utmanande frågor kring hur de får syn på hur väl de når läroplansmålen, samtidigt är det väldigt svårt att genom dialog och analysstöd i kvalitetsrapporten försöka leda verksamheterna att själva ta ansvar för att på ett bra sätt följa upp och bedöma måluppfyllelsen, och detta kommer inte heller att leda till någon likvärdig bedömning.

Konsekvenser av att ta fram gemensamma kvalitetskriterier/målkriterier/ kvalitetsindikatorer

Det behöver göras ett urval av läroplansmål som ska följas upp med hjälp av centralt framtagna målkriterier. Det finns väldigt många mål, särskilt under utveckling och kunskaper, vilket dels innebär att det skulle vara ett stort projekt att ta fram kriterier som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet till samtliga mål, och dels att det inte skulle bli någon styrning vad gäller områden som huvudmannen betecknar som centrala för barnens fortsatta utveckling.

Ramverket kommer att utgöra ett stöd för att kunna göra en trovärdig bedömning. Det blir ett material att förhålla sig till utifrån den barngrupp man har när man ska följa upp ett förändrat kunnande, och detta ska bara utgöra ett av de underlag man använder sig av när man ska utvärdera verksamheten. Det handlar här om att ta ett huvudmannaansvar genom att säkerställa en likvärdig bedömning inom utvalda läroplansmål. Vi kan välja ut läroplansmål som vi ser som centrala läroplansområden för barnens fortsatta skolgång, och som vi därmed ser som viktiga att följa upp centralt, exempelvis inom utveckling och lärande och normer och värden.

Hur kriterierna utformas är mycket viktigt, såsom Falkenberg har gjort (se nedan) blir det en form av uppnåendemål vid olika åldrar, det centrala är dock att fånga upp en utveckling inom centrala kriterier. Därefter är det viktigt att det enskilda barnets utveckling dokumenteras, sammanställs på gruppnivå samt vidareförmedlas till skolan när de väl lämnar förskolan.

Redan idag görs en dokumentation av varje barns utveckling i Unikum, och denna dokumentation utgår från förskolans läroplan. Centralt framtagna målkriterier kommer att följas upp och dokumenteras i Unikum, och som huvudman är detta ett sätt att säkerställa att det sker en dokumentation av ett förändrat kunnande som huvudmannen ser som centrala delar av barnens utveckling.

Fördelar:

Ett gemensamt ramverk gör det möjligt att utifrån en gemensam syn på centrala kvalitetsaspekter "kvalitetssäkra" våra verksamheter. Centrala kvalitetsaspekter är aspekter som Helsingborgs stads skolor ser som centrala för att rusta våra barn inför deras fortsatta skolgång.

Genom att ta fram målkriterier utifrån läroplansmålen kan vi skapa en likvärdighet vid bedömningen av kvaliteten i våra förskolor, och det gör också det möjligt att genom uppföljningar utifrån dessa

kriterier skapa en huvudmannabild som vi i nästa led kan agera utifrån, både genom att stödja specifika enheter och gå in med mer generella insatser.

Vi tillhandahåller ett "arbetssätt" för uppföljning som förskoleområdena ska använda sig av, vilket utgör ett stöd i förskolornas systematiska kvalitetsarbete, och det är också ett arbetssätt som de kan använda sig av för att följa upp övriga läroplansmål.

Nackdelar:

Genom att ta fram målkriterier på huvudmannanivå går man miste om att personalen tillsammans arbetar fram målkriterier kopplade till de utvalda läroplansmålen och därmed att skapa en samsyn om de samma, d v s finns det ju ett egenvärde av att personalen på enhetsnivå arbetar fram målkriterier och därmed tvingas till att närmare diskutera läroplansmålen, och sen i nästa led diskuterar hur de ska arbeta för att nå målkriterierna. Dock tar vi inte fram målkriterier för alla mål, och de behöver även förhålla sig till och diskutera de centralt framtagna målkriterierna utifrån den egna barngruppens behov.

En risk med centrala kvalitetskriterier är att det kommer att bli ett stort fokus på att få syn på just detta lärande, och då samtidigt missa annat lärande som sker. Det finns även en risk att arbetet i verksamheten i hög grad kommer att anpassas utifrån det som årligen *måste* följas upp.

Arbetsgrupp

Ett första led är att en arbetsgrupp tar fram centrala målkriterier för utvalda läroplansmål inom läroplansområden som betecknas som centrala för barnens fortsatta skolgång, och som årligen ska utgöra en del av underlaget vid bedömningen kvaliteten i våra förskolor. Syftet är att enheterna ska göra enhetliga bedömningar av läroplansmål som huvudmannen anser centrala för barnens fortsatta utveckling och skolgång.

Arbetsgruppsdeltagare:

Verksamhetschef/er, medarbetare på Utvecklingsavdelningen samt Resultat- och verksamhetsuppföljning
Förskolechefer (utvecklingsledare eller motsvarande?)

Referensgrupp

En referensgrupp bestående av förskolechefer och utvecklingsledare eller motsvarande.

Tidplan

Under augusti 2018 sätta samman en arbetsgrupp som under höstterminen 2018 kommer att arbeta fram ett förslag på kvalitetskriterier och hur dessa ska implementeras. Under slutet av höstterminen kommer även en referensgrupp att sättas samman.

I början av vårterminen 2019 kommer arbetsgruppens arbete att presenteras för referensgruppen.

Implementering under andra hälften av vårterminen 2019.

Falkenbergs kvalitetsindikatorer i korthet

Materialet är avsett att användas i samband med förskolans, förskoleklassens och fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete och årliga utvärdering av kvalitet i verksamheten och avser att utvärdera verksamheternas måluppfyllelse inom ramen för språk, matematik och lärandeidentitet.

Kvalitetsindikatorerna avser bland annat att tydliggöra önskade effekter av språk- och matematikundervisningen, och av undervisning för lärandeidentitet, samt att ge personalen en gemensam utgångspunkt för diskussioner om verksamheternas innehåll och resultat. Indikatorer beskriver de områden som forskning visat har betydelse för att barn ska utveckla goda läs-, skriv- och matematikfärdigheter längre fram samt en stark lärandeidentitet. Materialet har fokus på personalens måluppfyllelse utifrån läranderesultat i barngruppen vid observationstillfället. Inför de årliga utvärderingen redovisas resultatet på enhetsnivå.

Avstämningspunkterna mäter inte en särskild mognadsnivå hos barnet/eleven. Istället visar avstämningspunkten vad god undervisning på området bör ha kunnat åstadkomma vid en viss tidpunkt. (Dock kan de framtagna indikatorerna liknas vid uppnåendemål då man har avstämningspunkter på fyra nivåer; inriktning 3 år, inriktning 5 år, inriktning F-klass och åk 1. Om barnet/eleven inte klarar *allt* som ingår inom indikatorn ligger man kvar på steget under.)